

Briselē, 2021. gada 23. novembrī
(OR. en)

14046/21

Starpiestāžu lieta:
2008/0140(CNS)

SOC 662
ANTIDISCRIM 99
MI 859
JAI 1255
FREMP 268

ZIŅOJUMS

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepriekš. dok. Nr.:	13394/21
K-jas dok. Nr.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Temats:	Priekšlikums – Padomes Direktīva par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu neatkarīgi no reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas – progresa ziņojums

I. IEVADS

Komisija 2008. gada 2. jūlijā pieņēma priekšlikumu Padomes direktīvai, kuras mērķis ir paplašināt aizsardzību pret diskrimināciju reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ, attiecinot to arī uz jomām, kas nav saistītas ar nodarbinātību.

Papildinot šajā jomā spēkā esošos EK tiesību aktus ¹, ar ierosināto horizontālo vienlīdzīgas attieksmes direktīvu tiktu aizliegta diskriminācija minēto iemeslu dēļ šādās jomās: sociālā aizsardzība, tostarp sociālais nodrošinājums un veselības aprūpe, izglītība un piekļuve precēm un pakalpojumiem, tostarp mājokļiem.

¹ Konkrēti, Padomes Direktīvas 2000/43/EK, 2000/78/EK un 2004/113/EK.

Vairākums delegāciju principā pauda gandarījumu par priekšlikumu; daudzas delegācijas apstiprināja, ka priekšlikuma mērķis ir papildināt spēkā esošo tiesisko regulējumu, ar horizontālu pieeju pievēršoties visiem četriem diskriminācijas veidiem.

Lielākā daļa delegāciju apstiprināja, ka ir svarīgi veicināt vienlīdzīgu attieksmi kā kopēju vērtību Eiropas Savienībā. Vairākas delegācijas īpaši uzsvēra priekšlikuma nozīmīgumu saistībā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*). Tomēr dažas delegācijas labprātāk vēlētos vērīgākus noteikumus attiecībā uz invaliditāti.

Uzsverot, cik svarīgi ir cīnīties pret diskrimināciju, dažas delegācijas iepriekš tomēr ir apšaubījušas vajadzību pēc Komisijas priekšlikuma, par kuru tās pauda uzskatu, ka ar to dažos jautājumos tiek ierobežota valstu kompetence un ka tas ir pretrunā subsidiaritātes un proporcionālītātes principam. Dažas delegācijas arī lūdza paskaidrojumus un pauda bažas, jo īpaši par juridiskās noteiktības trūkumu, kompetenču sadalījumu un priekšlikuma praktisko, finansiālo un tiesisko ietekmi.

Divas delegācijas uztur spēkā vispārējās atrunas par priekšlikumu kā tādu.

Šobrīd visas delegācijas uztur spēkā vispārējās izpētes atrunas par tekstu.

CZ un DK uztur spēkā parlamentāras izpētes atrunas. Atbalstot centienus panākt kompromisu, Komisija šajā posmā ir apstiprinājusi savu sākotnējo priekšlikumu un uztur spēkā izpētes atrunu par jebkādiem tā grozījumiem.

Eiropas Parlaments atzinumu pieņēma 2009. gada 2. oktobrī ² apspriežu procedūrā. Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā 2009. gada 1. decembrī uz priekšlikumu tagad attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 19. pants; tādējādi ir nepieciešama Padomes vienprātība pēc tam, kad ir saņemta Eiropas Parlamenta *piekrišana*.

² Skatīt dok. A6-0149/2009. Pašreizējais Parlamenta sasaukums par referenti iecēla *Alice Kuhnke* (SE/Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa).

II. PADOMES DARBS SLOVĒNIJAS PREZIDENTŪRAS LAIKĀ

Tā kā maijā tika apspriests jauns visaptverošs kompromisa priekšlikums ³, prezidentvalsts Slovēnija iesniedza orientējošu piezīmi ⁴, kas ietvēra virkni jautājumu, galveno uzmanību pievēršot trim galvenajiem neatrisinātajiem jautājumiem, proti: 1) *subsidiaritāte*, 2) *noteikumi par invaliditāti (īstenošanas izmaksas un atbilstība UNCRPD)* un 3) *juridiskā noteiktība*. Delegācijas šos jautājumus izskatīja Sociālu jautājumu darba grupas neformālā sanāksmē.⁵ Diskusiju var rezumēt ⁶ šādi.

1. Subsidiaritāte (konkrēti, 2. panta 8. punkts, 3. panta 1.–2. punkts un 16. apsvērums)

- a) Vai ar ES tiesību aktiem ir panākts pareizais līdzsvars starp subsidiaritāti un aizsardzību pret diskrimināciju?
- b) Vai ir panākts pareizais līdzsvars starp aizsardzību pret diskrimināciju, no vienas puses, un tādu tiesību aizsardzību kā privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, biedrošanās brīvība un preses brīvība, no otras puses?

Vairākas delegācijas uzskatīja, ka jaunākajā teksta versijā kopumā ir panākts pareizais līdzsvars starp subsidiaritāti un citiem apsvērumiem (proti, ES līmeņa aizsardzību pret diskrimināciju un tādu tiesību aizsardzību kā privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, biedrošanās brīvība un preses brīvība). Tomēr dažas delegācijas arī uzskatīja, ka teksts jāprecizē vēl vairāk.

Citām delegācijām bija bažas par subsidiaritāti un juridisko noteiktību, un tās apstiprināja, ka ir jāaizsargā dalībvalstu kompetences, tostarp tādās nozarēs kā izglītība.

³ Dok. 8549/21. Sk. arī dok. 9108/21 un 9109/21.

⁴ Dok. 12398/21.

⁵ 2021. gada 27. oktobris. Covid pandēmijas radīto ārkārtas apstākļu dēļ sanāksme notika virtuālā formātā.

⁶ Sīkāku informāciju skatīt 13394/21.

Tikmēr dažas citas delegācijas uzskatīja, ka teksts ir pārāk mīkstināts, vājinot tajā piedāvāto aizsardzību un, iespējams, paverot iespējas diskriminācijai tādās jomās kā civiltiesības un ģimenes tiesības.

Viena delegācija arī vēlējas, lai tekstā tiktu atkārtoti iekļauts intersekcionalitātes jēdziens.

Atbalstot pašreizējo tekstu kā pamatu turpmākām diskusijām, Komisijas pārstāvis apstiprināja, ka ir svarīgi ievērot subsidiaritātes principu, uz ko jānorāda priekšlikuma apsvērumos, kā arī Eiropas Savienības Tiesas (Tiesas) lomu.

Atbildot uz delegāciju komentāriem, Komisijas pārstāvis paskaidroja, ka:

- dalīšanās ekonomikas kontekstā direktīva attiecas uz visām *komercdarbībām*,
- direktīva ir paredzēta tikai tam, lai nodrošinātu vienlīdzīgu *piekļuvi* izglītībai, neiejaucoties valstu kompetences jomās, un
- direktīva varētu attiekties tikai uz tiem diskriminācijas iemesliem, uz kuriem attiecas LESD 19. pants.

2. Īstenošanas izmaksas (konkrēti, 15. pants un 19.ca, cb un cc apsvērums)

- a) Vai varat atbalstīt noteikumus, kas dalībvalstīm piešķir tiesības pieprasīt pagaidu atbrīvojumu no prasības nodrošināt saprātīgus pielāgojumus? Kā jūs vēlētos, lai šie noteikumi tiktu precizēti?**

b) Vai jūs varētu sniegt piemērus par konkrētām situācijām, kuras jūs vēlētos aptvert, ņemot vērā to, ka saprātīga pielāgojuma jēdzienā jau ir iekļauta nepamatota vai nesamērīga sloga neesamība?

Dažas delegācijas kompromisa garā bija gatavas apsvērt ideju par pagaidu atbrīvojumu no prasības nodrošināt saprātīgus pielāgojumus personām ar invaliditāti. Tomēr jautājumi, kas vēl jāapspriež, cita starpā ir nepieciešamība noteikt piemērojamus kritērijus un direktīvas saderība ar *UNCRPD*. Kā iespējamu alternatīvu tiešam pagaidu atbrīvojumam viena delegācija ierosināja uz laiku apturēt piemērojamus sodus. Cita delegācija minēja iespēju attiecināt atbrīvojumu tikai uz jaunām precēm un pakalpojumiem.

Vairākas citas delegācijas nevarēja atbalstīt ierosināto pagaidu atbrīvojumu, jo tas varētu vājināt personu ar invaliditāti aizsardzību pret diskrimināciju. Šajā sakarā dažas delegācijas pauda viedokli, ka nesamērīga sloga jēdziens ir pietiekama garantija pret pārmērīgi apgrūtināšiem pienākumiem. Tās uzsvēra – *UNCRPD* paredz, ka saprātīga pielāgojuma princips ir piemērojams konkrētām situācijām un balstīts uz nesamērīgā sloga analīzi konkrētā brīdī, un atgādināja, ka direktīvas projektā ietvertie noteikumi jau ir vājināti iepriekšējās diskusijās (piemēram, atceļot primāros pienākumus infrastruktūras jomā).

Viena delegācija brīdināja par konkurences priekšrocībām, kas varētu rasties, ja dažās dalībvalstīs tiktu piešķirti atbrīvojumi, bet citas dalībvalstis saglabātu stingrākus noteikumus.

Vairākas delegācijas uzskatīja, ka ierosinātais noteikums par atbrīvojumu ir jāanalizē un jāprecizē vēl sīkāk.

Atzīstot delegāciju bažas par direktīvā ietverto invaliditātes noteikumu īstenošanas ekonomiskajām izmaksām, Komisijas pārstāvis uzsvēra – tā kā atbrīvojums ir uzskatāms par kompromisa pamatu, uz to būtu jāattiecina skaidri nosacījumi, kas dalībvalstīm jāpiemēro.

Vairākas delegācijas pauda nožēlu par jēdziena "pieklūstamība" svītrošanu tekstā, jo tādējādi tiek vājināta aizsardzība, kas piešķirta personām ar invaliditāti; *UNCRPD* ir iekļauti abi jēdzieni – gan "saprātīgs pielāgojums", gan "pieklūstamība". Vairākas delegācijas arī pauda nožēlu, ka tekstā svītrots jēdziens "universālais dizains", kas būtu nodrošinājis plašāku pieeju vienlīdzīgai attieksmei pret personām ar invaliditāti.

Atbalstot pašreizējo tekstu kā pamatu turpmākam darbam, Komisijas pārstāvis atgādināja, ka sākotnējā priekšlikumā nebija ietverti nekādi detalizēti noteikumi par pieklūstamību un ka galvenais mērķis bija nodrošināt, lai piekļuve dažādajām būtiskajām jomām, uz kurām attiecas direktīva, būtu nediskriminējoša.

c) Vai esat apmierināti ar saskaņotību starp pašreizējo tekstu un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*)?

Vairākas delegācijas uzskatīja, ka teksts kopumā ir pietiekami saskanīgs ar *UNCRPD*. Tomēr vairākas citas delegācijas nebija pārliecinātas, baidoties no juridiskās nenoteiktības un brīdinot par ANO instrumenta noteikumu noliegšanu vai vājināšanu.

Komisijas pārstāvis norādīja, ka *UNCRPD* tiek piemērota jebkurā gadījumā un ka ierosinātā direktīva veicinās tās īstenošanu, pati par sevi tomēr neveidojot īstenošanas tiesību aktus.

3. Juridiskā noteiktība (konkrēti, 2. panta 7. un 7.a punkts)

Vai varat atbalstīt noteikumus par atļautu atšķirīgu attieksmi apdrošināšanas, banku un citu finanšu pakalpojumu sniegšanā, pamatojoties uz "vecumu" vai "veselības stāvokli, kas var būt saistīts ar personas invaliditāti"? Ja nē, kas būtu jāmaina, lai kļiedētu jūsu bažas?

Vairākas delegācijas atbalstīja pašreizējo tekstu kā pamatu turpmākām diskusijām, ar nosacījumu, ka tajā tiek veikti visi nepieciešamie precizējumi. Viena delegācija uzsvēra, ka ir svarīgi skaidri nošķirt "invaliditāti" un "veselības stāvokli". Cita delegācija uzskatīja, ka atšķirīga attieksme, kuras pamatā ir personas "vecums vai veselības stāvoklis, kas var būt saistīts ar personas invaliditāti", varētu būt nesaderīga ar *UNCRPD*. Citas delegācijas apstiprināja, ka ir leģitīmi ņemt vērā vecumu un veselību, piemēram, kad tiek aprēķinātas apdrošināšanas prēmijas, un uzsvēra, cik svarīgi ir nodrošināt, lai atšķirīga attieksme būtu objektīva un saprātīga. Šajā sakarā viena delegācija arī uzsvēra, ka ir jārisina jautājums par to, kā pakalpojumu sniedzēji lēmumu pieņemšanā izmanto mākslīgo intelektu.

III. NOBEIGUMS

Diskusijās, kas balstījās uz teksta jaunāko versiju, ir gūti zināmi panākumi, taču ir skaidrs – lai Padomē varētu panākt vajadzīgo vienprātību, ir vajadzīgs apjomīgs papildu darbs.